

УДК 336.226:631.115:330.322

DOI: 10.60022/2(3)-7S

Безкровний Олександр Валентинович

кандидат економічних наук, доцент
професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування
Полтавський державний аграрний університет, Україна

Bezkrornyj Oleksandr

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Professor at the Department of Finance, Banking and Insurance
Poltava State Agrarian University, Ukraine
ORCID: 0000-0003-1939-8090

Білик Олександр Русланович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Полтавський державний аграрний університет, Україна

Bilyk Oleksandr

PhD Student
Poltava State Agrarian University, Ukraine

Дуднік Максим Ігорович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Полтавський державний аграрний університет, Україна

Dudnik Maksym

PhD Student
Poltava State Agrarian University, Ukraine

Крамаренко Андрій Олександрович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Полтавський державний аграрний університет, Україна

Kramarenko Andrii

PhD Student
Poltava State Agrarian University, Ukraine

Пархоменко Роман Михайлович

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
Полтавський державний аграрний університет, Україна

Parkhomenko Roman

PhD Student
Poltava State Agrarian University, Ukraine

ПОДАТКОВИЙ КОМПЛАЄНС ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ АГРОБІЗНЕСУ

Анотація. В умовах економічної нестабільності, фіскального тиску та посиленої конкуренції зростає значення прозорості податкової поведінки підприємств. Для аграрного сектору, який функціонує в умовах сезонності, дотацій і пільг, ефективна система податкового комплаєнсу виступає не лише засобом дотримання законодавства, а й чинником підвищення інвестиційної привабливості. Мета дослідження – обґрунтування ролі податкового комплаєнсу як інструменту зміцнення інвестиційної привабливості аграрних підприємств через аналіз теоретичних підходів, кейсів і практичних рішень. Систематизовано ознаки та елементи податкового комплаєнсу, окреслено його специфіку в агросекторі. Обґрунтовано позитивний вплив комплаєнсу на довіру інвесторів і податкову репутацію. Запропоновано перелік внутрішніх інструментів контролю, розглянуто приклади реалізації на прикладі компаній «Астарта-Київ», Kernel, JLL. Запропоновано адаптовану модель комплаєнсу й обґрунтовано потребу у підтримці його впровадження на державному рівні.

Ключові слова: податковий комплаєнс, агробізнес, інвестиційна привабливість, податкові ризики, прозорість, внутрішній контроль, фіскальна політика.

TAX COMPLIANCE AS A TOOL FOR ENHANCING THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF AGRIBUSINESS

Abstract. *In the context of economic instability, fiscal pressure, and intensified capital market competition, the issue of ensuring tax transparency among business entities becomes increasingly important. For the agricultural sector, which operates under specific conditions (seasonality, benefits, subsidies), the development of an effective tax compliance system is not only a means of legal conformity but also a factor that enhances its investment attractiveness.*

The purpose of this study is to substantiate the role of tax compliance as a tool for improving the investment attractiveness of agricultural enterprises through the systematization of theoretical approaches, analysis of practical cases, and development of applied recommendations for implementing an appropriate system.

The research employs methods of theoretical generalization, structural-functional analysis, comparative analysis (domestic and international cases), as well as applied systematization to form practical tax compliance instruments.

The study summarizes the essence, features, and key elements of tax compliance and highlights the specifics of its implementation in the agricultural sector. It is substantiated that the existence of an effective tax compliance system positively influences investor trust, improves the tax reputation of an enterprise, and creates a foundation for attracting financing. A set of internal tools (registers, matrices, policies, reports) that promote transparency and control over tax behavior is proposed. Implementation examples of tax compliance are considered based on Ukrainian and international companies, including Astarta-Kyiv, Kernel, and JLL.

Tax compliance is an integral part of modern enterprise management culture, combining elements of tax security, risk management, and transparent reporting. Its implementation in agribusiness contributes to increased investment attractiveness, the formation of a reliable taxpayer reputation, and enhanced competitiveness in the market. An adapted model of compliance for agricultural enterprises is proposed, along with the rationale for state support of such initiatives.

Keywords: *tax compliance, agribusiness, investment attractiveness, tax risks, transparency, internal control, fiscal policy.*

Постановка проблеми. В умовах посилення вимог до податкової прозорості, зростання фіскального тиску та потреби у відновленні довіри інвесторів особливого значення набуває впровадження податкового комплаєнсу як інструменту забезпечення передбачуваності та законності фінансової поведінки підприємств [1]. Аграрний сектор, з огляду на його стратегічну роль в економіці України, сезонність діяльності та наявність пільгових режимів оподаткування [2], потребує адаптованих підходів до побудови системи податкового комплаєнсу.

Формування внутрішньої політики податкової відповідальності, контроль за ризиковими операціями, а також інтеграція цифрових інструментів управління податками створюють основу для підвищення рівня довіри з боку фінансових партнерів [3], інвесторів та регуляторів. У зв'язку з цим дослідження податкового комплаєнсу в контексті підвищення інвестиційної привабливості агробізнесу є вкрай актуальним як на науковому, так і на прикладному рівнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розуміння сутності податкового комплаєнсу, його інституційного змісту та ролі в управлінні інвестиційною привабливістю аграрного бізнесу вимагає звернення до напрацювань вітчизняних і зарубіжних науковців. Сучасні дослідження охоплюють такі ключові напрями: податкову політику як інвестиційний індикатор, механізми внутрішнього контролю, публічну прозорість, поведінкові аспекти комплаєнсу, а також проблеми складності податкової системи.

Каленська В. [4] розглядає податкову політику держави як один із чинників, що визначають інвестиційну привабливість аграрних підприємств у зоні підвищених ризиків. Подібну позицію висловлює Безп'ята І. [5], яка наголошує, що інвестиційна криза в агросекторі зумовлена недовірою до економічної політики, нестабільністю та відсутністю чітких правил, зрозумілих інвесторам.

Silva C. M., Granemann S. R., Guarnieri P., Da Silva G. L. [6] запропонували мультикритеріальну модель оцінювання інвестиційної привабливості інфраструктурних об'єктів. У контексті агробізнесу такі підходи можна адаптувати для врахування ролі податкового комплаєнсу як чинника, що впливає на інвестиційні рішення.

Перерва П., Лега О. та Яловега Л. [7] трактують податкове планування як стратегічний інструмент

зниження навантаження, що підвищує ефективність діяльності підприємств. У нашому дослідженні це розглядається як складова системи податкового комплаєнсу, що забезпечує легальну оптимізацію та підвищує довіру з боку інвесторів.

У дослідженні Kantsedal N., Chernenko K., Dugar T. [8], присвяченому впливу російського вторгнення в Україну, підкреслено значне зростання інвестиційних ризиків. Це вимагає від підприємств впровадження внутрішніх механізмів стабілізації, серед яких податковий комплаєнс може відігравати системоутворюючу роль.

Kirchler E., Wahl I. [9] розробили інструментарій Tax Compliance Inventory (TAX-I), який дозволяє розмежовувати мотиви добровільної та примусової податкової поведінки. Ці підходи підтверджують важливість довіри як передумови добровільного дотримання, що, у свою чергу, формує передбачуване інвестиційне середовище.

Goslinga S., Siglé M., Veldhuizen R. [10] доводять, що впровадження внутрішніх податкових контрольних систем у рамках кооперативного комплаєнсу сприяє зменшенню невизначеності щодо податкових зобов'язань і підвищує рівень упевненості з боку інвесторів.

Devos K., Zackrisson M. [11] проаналізували досвід Австралії та Норвегії щодо ефекту від публічного оприлюднення податкових даних. Висновки дослідження свідчать про посилення комплаєнсу внаслідок суспільного контролю й підвищення корпоративної відповідальності – чинників, що важливі для інвесторів.

Saad N. [12] зосереджується на тому, що низький рівень податкової обізнаності й складність законодавства формують у платників відчуття незахищеності, що знижує рівень податкового дотримання. Це підкреслює необхідність формування доступної та зрозумілої системи комплаєнсу, особливо в аграрному середовищі.

Таким чином, аналіз наукових джерел засвідчив, що податковий комплаєнс є багатовимірним феноменом, який охоплює як управлінські, так і поведінкові та інституційні аспекти. Для аграрного сектору комплаєнс не лише забезпечує дотримання вимог законодавства, а й відіграє роль у формуванні довіри, зниженні ризиків і підвищенні інвестиційної привабливості. Це створює наукову базу для подальших прикладних рішень, спрямованих на інтеграцію комплаєнсу у практики аграрних підприємств.

Враховуючи результати проведеного аналізу наукових досліджень, слід зазначити, що, попри значну кількість робіт, присвячених окремим аспектам податкового комплаєнсу, більшість з них зосереджені на загальноекономічних, психологічних чи правових чинниках дотримання податкових зобов'язань. Водночас прямий зв'язок між податковим комплаєнсом та інвестиційною привабливістю аграрного бізнесу в умовах економічної нестабільності залишається недостатньо дослідженим. Наявні праці лише побіжно торкаються цієї проблематики або розглядають її фрагментарно. У зв'язку з цим наше дослідження спрямоване на виявлення ролі податкового комплаєнсу як елемента управлінської стратегії, що формує довіру інвесторів до підприємств аграрного сектору.

Цінність дослідження полягає у виокремленні актуальних проблем впровадження податкового комплаєнсу в аграрній сфері, з урахуванням галузевих ризиків, нормативних викликів та потреб інституційних інвесторів. Особливу увагу приділено практичним інструментам комплаєнсу, які можуть бути інтегровані у діяльність аграрних підприємств з метою підвищення рівня прозорості, зниження податкових ризиків і, як наслідок, – зміцнення інвестиційної привабливості.

Метою статті є теоретичне обґрунтування та практичне наповнення концепції податкового комплаєнсу як інструменту підвищення інвестиційної привабливості аграрних підприємств, з урахуванням особливостей їх функціонування, вимог податкового законодавства та потреб інвесторів у достовірній і прозорій інформації про податкову поведінку суб'єкта господарювання.

Виклад основного матеріалу. У сучасній науковій літературі податковий комплаєнс розглядається як багатогранне явище, що інтегрує податкову культуру, управлінську дисципліну та правову відповідальність. Дослідники висвітлюють різні підходи до його визначення, структури та практичного застосування. Зокрема, акцент робиться на інституційних механізмах, внутрішніх політиках підприємств, а також потенціалі податкового комплаєнсу щодо посилення економічної безпеки, фіскальної стійкості та інвестиційної привабливості бізнесу.

Гнедіна К. та Нагорний П. [13] трактують модель податкового комплаєнсу як систему формалізованих правил, що описують концептуально-теоретичні та практичні складові управління податковими зобов'язаннями підприємства. Вони пропонують розрізняти загальну та часткову моделі - перша відображає універсальний підхід, друга – адаптована до особливостей конкретного бізнесу.

Коломієць П. [14] наголошує, що комплаєнс є мотиваційною системою, яка формує у платників податків прагнення дотримуватись законодавства, сплачувати податки й уникати правопорушень. Він визначає податковий комплаєнс як чинник податкової безпеки держави. Крупка М. та Ткачик Ф. [15], аналізуючи податковий комплаєнс у фіскальному контексті, підкреслюють його значення для акумулювання бюджетних надходжень, уніфікації звітності, зниження ризиків і підвищення прозорості відносин «бізнес – держава».

Бойко С., Дем'яненко Т. та Корнієнко М. [16] вважають, що податковий комплаєнс повинен бути реалізований через внутрішню податкову політику підприємства, контроль за ризиками, аналіз податкової історії й визначення ризиковості операцій. Такий підхід дозволяє мінімізувати як фінансові, так і репутаційні втрати. Осаволюк О. [17] формує уніфіковане визначення: податковий комплаєнс – це не лише виконання податкового законодавства, а й організація всієї системи внутрішнього контролю, звітності та ідентифікації платників, що забезпечує довгострокову стабільність підприємства.

У матеріалах Державної податкової служби [18] зазначено, що податковий комплаєнс – це нова якість взаємодії з бізнесом, яка базується на прозорості, довірі та партнерстві, і яка сприяє підвищенню добровільної податкової дисципліни. Лега О., Ромаш Д. та інші автори [1] у своїй колективній праці акцентують на стратегічному значенні комплаєнсу, зокрема його ролі у формуванні інституційної репутації підприємства, а також на потребі впровадження чітких процедур у відповідності до міжнародних практик.

Проаналізовані підходи вчених дозволяють виокремити базові елементи ефективно функціонуючої системи податкового комплаєнсу. Йдеться про сукупність інструментів і механізмів, що формують правову, організаційну та управлінську культуру в оподаткуванні. Незалежно від галузевої специфіки, ефективна система податкового комплаєнсу базується на низці взаємопов'язаних компонентів, кожен із яких виконує критичну функцію в забезпеченні податкової дисципліни та формуванні довіри до підприємства:

- прозорість – передбачає відкритість податкової інформації та доступність її для перевірки з боку контролюючих органів, інвесторів і партнерів. Йдеться не лише про публікацію фінансових результатів, а й про демонстрацію дотримання податкових зобов'язань, розкриття підходів до оподаткування, структури операцій та взаємозв'язків із пов'язаними особами. Прозорість знижує інформаційну асиметрію, підвищує передбачуваність і зменшує сприйняття ризику з боку інвесторів;

- контроль – охоплює внутрішній моніторинг податкових ризиків, регулярну оцінку податкової історії підприємства, аналіз операцій на предмет відповідності вимогам законодавства та потенційної класифікації як ризикових. Наявність розроблених процедур виявлення та реагування на податкові ризики свідчить про надійність системи управління, що має вагоме значення при аудиті та залученні інвестицій;

- звітність – включає своєчасне складання та подання податкової та фінансової звітності відповідно до вимог національного і міжнародного законодавства. Також важливо дотримуватись принципів повноти, точності, єдиного підходу до обліку та інтерпретації даних. Якісна звітність дозволяє уникати санкцій і підвищує рівень довіри з боку зовнішніх користувачів - державних органів, кредиторів, потенційних партнерів та інвесторів;

- дотримання норм – передбачає виконання чинного податкового законодавства, галузевих регламентів, внутрішніх положень і політик, а також міжнародних стандартів (зокрема BEPS, CRS, FATCA, GAAR). Постійне оновлення знань та адаптація внутрішніх процедур до змін у регуляторному полі є ключовою умовою динамічного і стійкого розвитку підприємства на конкурентному ринку.

Для аграрного бізнесу податковий комплаєнс має низку специфічних особливостей, зумовлених сезонністю виробництва, дотаційною підтримкою, наявністю пільгових режимів оподаткування, великим обсягом готівкових розрахунків і складністю обліку біологічних активів.

Таблиця 1

Особливості впровадження податкового комплаєнсу в аграрному секторі

Специфічний аспект агробізнесу	Необхідність/виклик для податкового комплаєнсу	Рекомендовані рішення та підходи
Сезонність виробництва та коливання виручки	Нерівномірне надходження доходів упродовж року ускладнює планування податкових зобов'язань	Автоматизоване планування податкових платежів із урахуванням агросезону

Продовження таблиці 1

Пільгове оподаткування та дотації	Високі ризики помилок, порушень або надмірного використання пільг	Постійний контроль за відповідністю пільг вимогам, створення реєстрів податкових преференцій
Складність обліку біологічних активів	Ризики неправильного визнання доходів/ витрат, що впливає на базу оподаткування	Інтеграція податкового та управлінського обліку, актуалізація методичних підходів
Готівкові розрахунки, високий рівень тінізації	Ускладнення документального підтвердження витрат і доходів	Розвиток внутрішнього фінансового контролю, підвищення рівня податкової культури
Низький рівень комплаєнс-освіченості персоналу	Помилки у звітності, неусвідомлення наслідків недотримання податкових вимог	Проведення регулярного навчання бухгалтерів, агрономів, менеджменту
Участь у ЗЕД та залучення інвестицій	Необхідність відповідати міжнародним стандартам (IFRS, BEPS, CRS)	Залучення зовнішніх консультантів, формування антикризових комплаєнс-процедур

Джерело: складено авторами за даними [1-22]

Таким чином, ефективний податковий комплаєнс в агробізнесі – це не лише правова необхідність, а стратегічна умова зміцнення фінансової стійкості та привабливості підприємства для вітчизняних і міжнародних інвесторів.

В агробізнесі, де фінансові ризики значною мірою залежать від сезонності, природних умов і коливань ринкових цін, довіра інвесторів виступає ключовим фактором залучення капіталу. Податковий комплаєнс у цьому контексті стає індикатором передбачуваності, прозорості та відповідальності підприємства.

Наявність дієвої системи податкового комплаєнсу: знижує інформаційну асиметрію між підприємством та потенційними інвесторами; демонструє контрольованість податкових зобов'язань, що зменшує ризики донарахувань і штрафів; покращує інвестиційний імідж підприємства, особливо в разі проходження зовнішнього аудиту або участі в міжнародних проєктах; формує у контрагентів впевненість, що бізнес дотримується законодавства та поводить ся прогнозовано в юридичному полі.

З метою систематизації внутрішнього контролю та демонстрації прозорості податкових процесів рекомендується запровадити набір внутрішніх звітів і аналітичних інструментів – табл. 2, які можуть бути представлені як у формі таблиць, так і в матричному вигляді.

Таким чином, формалізований податковий комплаєнс, який включає звітність, матриці, політики та процедури, є не лише інструментом управління ризиками, а й важливим маркером надійності для інвесторів.

Його впровадження в аграрному секторі дозволяє підприємствам стати більш привабливими для довгострокових фінансових вкладень, зокрема в умовах воєнної нестабільності, євроінтеграції та переходу до цифрового адміністрування податків.

Таблиця 2

Рекомендовані внутрішні інструменти податкового комплаєнсу: зміст, функції та інвестиційна значущість

Документ / Інструмент	Роль у податковому комплаєнсі	Вплив на інвестиційну привабливість
Внутрішня податкова політика підприємства	Формує стандарти взаємодії з ДПС, визначає відповідальних осіб, строки та процедури виконання податкових зобов'язань	Демонструє передбачуваність та регламентованість діяльності – ключовий критерій для інвесторів
Матриця податкових ризиків	Ідентифікує, класифікує та оцінює ймовірність і наслідки податкових порушень	Показує контроль над ризиками, знижує регуляторну невизначеність для потенційних партнерів
Щоквартальний звіт з податкової відповідності	Відображає своєчасність подання звітності, дотримання норм, виявлені недоліки	Свідчить про прозорість звітного процесу, зменшує сумніви щодо податкової дисципліни
Реєстр пільг і спеціальних режимів	Відстежує використання пільг, їх відповідність критеріям, запобігає порушенням	Підтверджує законність та обґрунтованість податкових преференцій – знижує ризик претензій з боку ДПС

Продовження таблиці 2

SWOT-аналіз податкової прозорості	Аналізує внутрішні і зовнішні фактори, що впливають на податкову поведінку підприємства	Формує стратегічне бачення, виявляє загрози для податкової репутації, якими можуть цікавитись інвестори
Звіт про статус ризиковості (самооцінка)	Оцінює потенційну «ризиковість» підприємства чи його операцій з точки зору контролюючих органів	Підвищує довіру через самоконтроль і запобіжні дії, зменшує ризик включення в «групу ризику»
Аналітична карта довіри інвестора	Формує критерії оцінювання підприємства зовнішніми сторонами – прозорість, стабільність, відповідність нормам	Є інструментом позиціювання на ринку капіталу, допомагає аргументувати привабливість для інвестора

Джерело: складено авторами за даними [1-22]

З урахуванням вищенаведених підходів та потреби підвищення інвестиційної привабливості агропідприємств, доцільним є впровадження податкового комплаєнсу не лише як формальної вимоги, а як частини управлінської стратегії – табл. 3.

Таблиця 3

Алгоритм та інструменти впровадження податкового комплаєнсу в аграрному бізнесі

Етап / Напрямок	Конкретні дії / інструменти	Призначення / Очікуваний ефект
1. Діагностика податкових ризиків	Аналіз історії взаємодії з ДПС; визначення ризикових операцій; оцінка статусу платника податків	Виявлення слабких місць системи оподаткування, формування профілю ризику
2. Побудова системи внутрішнього контролю	Розробка внутрішніх політик і регламентів; впровадження процедур обліку та звітності	Формалізація дій підприємства, зменшення впливу людського фактора
3. Навчання персоналу	Семінари, інструктажі, практикуми; оновлення знань щодо пільг, публічних сервісів, Е-кабінету	Формування податкової культури, зниження ризику випадкових помилок
4. Внутрішній і зовнішній аудит	Самоперевірки; запрошення незалежного аудитора; оцінка обґрунтованості звітних даних	Підвищення довіри з боку інвесторів і контролюючих органів
5. Автоматизація та цифрові рішення	Бухгалтерські програми з функціями податкового моніторингу; інтеграція з Е-кабінетом платника	Оперативний контроль податкових зобов'язань, прозорість у реальному часі
6. Консультаційна та зовнішня підтримка	Аудиторські висновки; послуги податкових консультантів	Підтвердження комплаєнсу для інвесторів, адаптація до міжнародних вимог

Джерело: складено авторами за даними [1-22]

Такий підхід дозволяє підприємствам не лише знизити податкові ризики, а й продемонструвати відповідальність, передбачуваність і відкритість перед усіма зацікавленими сторонами – включно з інвесторами, банками, донорами й регуляторами. Це, у свою чергу, формує конкурентну перевагу в аграрному бізнес-середовищі.

Підтвердженням ефективності впровадження податкового комплаєнсу є досвід низки аграрних компаній, які вже адаптували відповідні політики та процедури у свою господарську діяльність.

Одним із найяскравіших прикладів є агропромисловий холдинг «Астарта-Київ» [19, 20]. Компанія впровадила комплексну систему комплаєнсу, яка охоплює кодекс поведінки, внутрішні політики, комплаєнс-комітет, електронний аудит (у співпраці з ДПС України) та участь у «Білому бізнес-клубі». Завдяки прозорій системі податкової звітності та добровільному виконанню зобов'язань «Астарта» послідовно підтверджує свій статус надійного платника податків. У 2024 році підприємство сплатило 2,25 млрд грн податків і зборів, що стало не лише фінансовим результатом, а й репутаційною гарантією для інвесторів і партнерів.

Порівнюючи з міжнародною практикою, варто звернути увагу на досвід компанії JLL (Jones Lang LaSalle) [21], яка не є аграрною, але демонструє високий рівень автоматизації податкового комплаєнсу. Компанія використовує програму ONESOURCE від Thomson Reuters для централізованого контролю звітності, що дозволило скоротити навантаження на податкові служби на понад 60%. Такий досвід є релевантним і для аграрного сектору, особливо у процесі цифрової трансформації.

Ще один приклад – українська компанія Kernel [22], яка активно запроваджує ESG-підходи, включаючи прозорість у сфері оподаткування. Kernel публікує нефінансову звітність, декларує

відповідність антикорупційній політиці та посилює комплаєнс через цифрові рішення.

Таким чином, і вітчизняні, і міжнародні приклади демонструють, що впровадження податкового комплаєнсу в аграрному бізнесі є не лише відповіддю на законодавчі вимоги, а й інструментом стратегічного позиціонування підприємства як на внутрішньому, так і на глобальному ринку.

Висновки. У ході проведеного дослідження:

- встановлено, що податковий комплаєнс є не лише інструментом дотримання податкового законодавства, але й чинником формування інвестиційної привабливості аграрних підприємств через підвищення прозорості, зменшення ризиків і покращення репутаційної позиції на ринку;
- узагальнено теоретичні підходи до визначення сутності податкового комплаєнсу, його структурних елементів, функцій і завдань, а також особливості його адаптації до специфіки агробізнесу;
- проаналізовано практичні кейси впровадження податкового комплаєнсу у вітчизняному та міжнародному аграрному бізнесі, що підтвердили ефективність інтеграції комплаєнс-підходів у внутрішні процеси підприємств;
- запропоновано набір практичних інструментів (матриці ризиків, внутрішні політики, аналітичні звіти), які можуть бути використані для впровадження комплаєнсу в умовах аграрного сектору;
- рекомендовано запровадити типову модель податкового комплаєнсу для аграрних підприємств, адаптовану до сезонної специфіки, податкових пільг та особливостей обліку біологічних активів, з обов'язковим включенням внутрішнього контролю, реєстрів ризикових операцій і процедур самодіагностики.

Література

1. Лега О. В., Безкровний О. В., Ромаш Д. В., Шевченко А. О., Турченко А. Ю. Податковий комплаєнс: сутність, значення та стратегії впровадження // *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 8. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14949251>
2. Канцедал Н. А., Лега О. В. Інформаційна роль обліку в результативності інвестиційної стратегії аграрних підприємств // *Агросвіт*. 2021. № 11. С. 11–20. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.11.11>.
3. Перерва П. Г., Лега О. В. Податковий консалтинг: інструмент для фінансової безпеки // *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції* : зб. матеріалів 4-ї Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. Херсон : ФОП Вишемирський В. С., 2024. С. 141–143. URL: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/84562>. (дата звернення: 20.04.2025).
4. Kalenska V. Formation of investment ontological provision of agricultural enterprises in the radioactive contamination // *Baltic Journal of Economic Studies*. 2016. Vol. 2, № 4. P. 41–47. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2016-2-4-41-47>.
5. Bezpyata I. Investment policy of Ukraine in the agricultural sector // *Baltic Journal of Economic Studies*. 2016. Vol. 2, No. 1. P. 11–17. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2016-2-1-11-17>.
6. Silva C. M., Granemann S. R., Guarnieri P., Da Silva G. L. Measuring the attractiveness of cities to receive investments in regional airport infrastructure // *Mathematics*. 2022. Vol. 10, No. 10. Article number 1734. DOI: <https://doi.org/10.3390/math10101734>. (
7. Перерва П. Г., Лега О. В., Яловега Л. В. Податкове планування як інструмент системи управління підприємством // *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія: Економіка, управління та фінанси*. 2024. Вип. 1. С. 58–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/pdau.eco.2024.1.9>.
8. Kantsedal N., Chernenko K., Dugar T., Leha O., Yaloveha L., Priyda T. Impacto de la invasión rusa a Ucrania en las finanzas mundiales: Impact of Russia's invasion of Ukraine on world finance // *Cuestiones Políticas*. 2023. Vol. 41, No. 78. P. 662–677. DOI: <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4178.45>.
9. Kirchler E., Wahl I. Tax compliance inventory TAX-I: Designing an inventory for surveys of tax compliance // *Journal of Economic Psychology*. 2010. Vol. 31, No. 3. P. 331–346. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.joep.2010.01.002>.
10. Goslinga S., Siglé M., Veldhuizen R. Cooperative compliance, tax control frameworks and perceived certainty about the tax position in large organisations // *Journal of Tax Administration*. 2019. Vol. 5, No. 1 (Special Issue). P. 41–65.
11. Devos K., Zackrisson M. Tax compliance and the public disclosure of tax information: An Australia/Norway comparison // *eJournal of Tax Research*. 2015. Vol. 13, No. 1. P. 108–129.
12. Saad N. Tax knowledge, tax complexity and tax compliance: Taxpayers' view // *Procedia Social and*

Behavioral Sciences. 2014. Vol. 109. P. 1069–1075. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.590>.

13. Гнедіна К., Нагорний П. Податковий комплаєнс в системі корпоративного податкового менеджмента: сутність та роль у забезпеченні економічної безпеки суб'єкта господарювання // *Via Economica*. 2023. № 3. С. 34–41. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2023-3-5>.

14. Коломієць П. В. Система комплаєнс як елемент податкової безпеки України // *Матеріали міжнародної конференції*. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/35/566/1174-1?inline=1>. (дата звернення: 20.04.2025).

15. Крупка М. І., Ткачик Ф. П. Податковий комплаєнс як інструмент посилення фіскального потенціалу державного та місцевих бюджетів // *Інноваційна економіка*. 2024. № 3(99). С. 103–109. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2024.3.13>.

16. Бойко С. В., Дем'яненко Т. Є., Корнієнко М. В. Теоретична архітектоніка податкового комплаєнсу платника податків // *Ефективна економіка*. 2023. № 11. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.65>.

17. Осаволук О. О. Податковий комплаєнс: теоретичні аспекти та законодавче закріплення // *Juris Europensis Scientia*. 2023. № 3. С. 58–62. DOI: <https://doi.org/10.32782/chern.v3.2023.13>.

18. Державна податкова служба України. Впровадження системи податкового комплаєнсу. URL: <https://evp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/466176.html>. (дата звернення: 20.04.2025).

19. Astarta Holding. Етика та комплаєнс. URL: https://astartaholding.com/etyka-ta-komplajens/?utm_source=chatgpt.com. (дата звернення: 20.04.2025).

20. Astarta Paid UAH2.25bn in Taxes in 2024. 15.01.2025. URL: https://astartaholding.com/en/225-mlrd-grn-podatki-i-zboriv-splatila-astarta-do-byudzhetu-u-2024-rocz/?utm_source=chatgpt.com. (дата звернення: 20.04.2025).

21. CASE STUDY. Driving tax department efficiency and minimizing compliance risks: How JLL uses Thomson Reuters ONESOURCE to reduce workloads by over 60%. 20.05.2024. URL: https://tax.thomsonreuters.com/en/insights/case-studies/tax-compliance-case-study?utm_source=chatgpt.com. (дата звернення: 20.04.2025).

22. Дайджест ділової доброчесності. Комплаєнс в агробізнесі. URL: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2020/01/unic-digest-12_ukr.pdf?utm_source=chatgpt.com. (дата звернення: 20.04.2025).

References

1. Leha, O. V., Bezkrivnyi, O. V., Romash, D. V., Shevchenko, A. O., & Turchenko, A. Yu. (2025). Podatkovi komplajensi: sutnist, znachennia ta stratehii vprovadzhenia [Tax compliance: essence, importance and implementation strategies]. *Aktualni pytannia ekonomichnykh nauk – Actual Problems of Economic Sciences*, (8). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14949251>

2. Kantsedal, N. A., Leha, O. V. (2021). Informatsiina rol obliku v rezultatyvnosti investytsiinoi stratehii ahrarykh pidpryemstv [Informational role of accounting in the effectiveness of investment strategy of agricultural enterprises]. *Ahrosvit – Agrosvit*, (11), 11–20. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2021.11.11>

3. Pererva, P. H., Leha, O. V. (2024). Podatkovi konsaltni: instrument dlia finansovoi bezpeky [Tax consulting as a tool for financial security]. In: *Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku obliku, audytu, opodatkuvaniia ta analizu v umovakh mizhnarodnoi intehtatsii: zb. materialiv 4-yi Mizhnarodnoi nauk.-prakt. Internet-konf.* Kherson: FOP Vyshemyrskyi V. S., 141–143. Available at: <https://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/84562> (accessed April 20, 2025).

4. Kalenska, V. (2016). Formation of investment ontological provision of agricultural enterprises in the radioactive contamination. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2(4), 41–47. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2016-2-4-41-47>

5. Bezpyata, I. (2016). Investment policy of Ukraine in the agricultural sector. *Baltic Journal of Economic Studies*, 2(1), 11–17. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2016-2-1-11-17>

6. Silva, C. M., Granemann, S. R., Guarnieri, P., & Da Silva, G. L. (2022). Measuring the attractiveness of cities to receive investments in regional airport infrastructure. *Mathematics*, 10(10), Article 1734. <https://doi.org/10.3390/math10101734>

7. Pererva, P. H., Leha, O. V., Yaloveha, L. V. (2024). Podatkove planuvannia yak instrument systemy upravlinnia pidpryemstvom [Tax planning as a tool for enterprise management system]. *Visnyk Poltavskoho derzhavnogo ahrarynogo universytetu. Serii: Ekonomika, upravlinnia ta finansy – Bulletin of Poltava State Agrarian University. Series: Economics, Management and Finance*, (1), 58–62. <https://doi.org/10.32782/pdau.eco.2024.1.9>

8. Kantsedal, N., Chernenko, K., Dugar, T., Leha, O., Yaloveha, L., & Priydak, T. (2023). *Impacto de la invasión rusa a Ucrania en las finanzas mundiales: Impact of Russia's invasion of Ukraine on world finance. Cuestiones Políticas*, 41(78), 662–677. <https://doi.org/10.46398/cuestpol.4178.45>
9. Kirchler, E., & Wahl, I. (2010). Tax compliance inventory TAX-I: Designing an inventory for surveys of tax compliance. *Journal of Economic Psychology*, 31(3), 331–346. <https://doi.org/10.1016/j.joep.2010.01.002>
10. Goslinga, S., Siglé, M., & Veldhuizen, R. (2019). Cooperative compliance, tax control frameworks and perceived certainty about the tax position in large organisations. *Journal of Tax Administration*, 5(1, Special Issue), 41–65.
11. Devos, K., & Zackrisson, M. (2015). Tax compliance and the public disclosure of tax information: An Australia/Norway comparison. *eJournal of Tax Research*, 13(1), 108–129.
12. Saad, N. (2014). Tax knowledge, tax complexity and tax compliance: Taxpayers' view. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 109, 1069–1075. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2013.12.590>
13. Hnedina, K., & Nahorni, P. (2023). Podatkovi komplaiens v systemi korporatyvnoho podatkovoho menedzhmenta: sutnist ta rol u zabezpechenni ekonomichnoi bezpeky subiekta hospodariuvannia [Tax compliance in the system of corporate tax management: essence and role in ensuring the economic security of a business entity]. *Via Economica*, (3), 34–41. <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2023-3-5>
14. Kolomiets, P. V. (n.d.). Systema complaiens yak element podatkovoi bezpeky Ukrainy [Compliance system as an element of Ukraine's tax security]. In: *Materialy mizhnarodnoi konferentsii – Proceedings of the International Conference*. Available at: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/35/566/1174-1?inline=1> (accessed April 20, 2025).
15. Krupka, M. I., & Tkachyk, F. P. (2024). Podatkovi komplaiens yak instrument posylennia fiskalnoho potentsialu derzhavnoho ta mistsevykh biudzhetyv [Tax compliance as a tool for enhancing the fiscal potential of state and local budgets]. *Innovatsiina ekonomika – Innovative Economy*, (3[99]), 103–109. <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2024.3.13>
16. Boiko, S. V., Demianenko, T. Ye., & Korniienko, M. V. (2023). Teoretychna arkhitektonika podatkovoho komplaiensu platnyka podatkov [Theoretical architectonics of taxpayer tax compliance]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, (11). <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.65>
17. Osavoliuk, O. O. (2023). Podatkovi komplaiens: teoretychni aspekty ta zakonodavche zakriplennia [Tax compliance: theoretical aspects and legislative consolidation]. *Juris Europensis Scientia*, (3), 58–62. <https://doi.org/10.32782/chern.v3.2023.13>
18. Derzhavna podatкова sluzhba Ukrainy. (n.d.). *Vprovadzhennia systemy podatkovoho komplaiensu* [Implementation of the tax compliance system]. Available at: <https://evp.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/466176.html> (accessed April 20, 2025).
19. Astarta Holding. (n.d.). *Etyka ta komplaiens* [Ethics and compliance]. Available at: https://astartaholding.com/etyka-ta-komplaiens/?utm_source=chatgpt.com (accessed April 20, 2025).
20. Astarta Holding. (2025, January 15). *Astarta Paid UAH2.25bn in Taxes in 2024*. Available at: https://astartaholding.com/en/225-mlrd-grn-podatkov-i-zboriv-splatila-astarta-do-byudzhetu-u-2024-roczi/?utm_source=chatgpt.com (accessed April 20, 2025).
21. Thomson Reuters. (2024, May 20). *Case study: Driving tax department efficiency and minimizing compliance risks – How JLL uses Thomson Reuters ONESOURCE to reduce workloads by over 60%*. Available at: https://tax.thomsonreuters.com/en/insights/case-studies/tax-compliance-case-study?utm_source=chatgpt.com (accessed April 20, 2025).
22. UNIC Ukraine. (2020). *Daidzhest dilovoi dobrochesnosti: Komplaiens v ahrobiznesi* [Business Integrity Digest: Compliance in Agribusiness]. Available at: https://www.kernel.ua/wp-content/uploads/2020/01/unic-digest-12_ukr.pdf?utm_source=chatgpt.com (accessed April 20, 2025).